

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

Το χθες είναι χθες, το σήμερα είναι σήμερα

Η επίσκεψη του προέδρου της Αιγύπτου Αμπντελφάταχ αλ-Σίσι στην Αγκυρα θύμισε σε πολλούς μια απάντηση του Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ σε δημοσιογράφους τον Μάιο του 1971 η οποία και έχει αναχθεί σε κορυφαίο απόφθεγμα της τουρκικής πολιτικής. Ερωτώμενος από δημοσιογράφους για τη διάσταση των δηλώσεων που έκανε με αυτές που είχε κάνει ακριβώς την προηγούμενη ημέρα, ο τότε πρωθυπουργός της Τουρκίας απάντησε αφοπλιστικά: «Το χθες είναι χθες, το σήμερα είναι σήμερα».

Κάπως έτσι ο «αρχιπραξικοπηματίας», «δολοφόνος» Σίσι έγινε δεκτός στην Αγκυρα με τιμές αρχηγού κράτους, με τον ίδιο τον πρόεδρο της Τουρκίας να τον υποδέχεται στο αεροδρόμιο. Έχουν υπάρξει βεβαίως πολλές μεταστροφές της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής κατά τα τελευταία έτη. Η επαναπροσέγγιση της Τουρκίας με τη Σαουδική Αραβία, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα αλλά και την Ελλάδα υπήρξαν εντυπωσιακές ακριβώς λόγω της σκληρότητας των παρελθουσών δηλώσεων και της ταχύτητας αλλαγής του κλίματος στις διμερείς σχέσεις. Η αποκατάσταση των σχέσεων με την Αίγυπτο υπήρξε, ωστόσο, η πλέον εντυπωσιακή. Η υποστήριξη της Τουρκίας προς την Ισλαμική Αδελφότητα και την κυβέρνηση Μόρσι υπήρξε στρατηγική επιλογή, η οποία και προσδιόρισε την τουρκική πολιτική στη Μέση Ανατολή την επαύριον των αραβικών εξεγέρσεων του 2011. Η στάση αυτή μετετράπη σε εργαλείο εσωτερικής πολιτικής και νομιμοποίησης της Τουρκίας ως ηγέτη του ισλαμικού κόσμου αλλά και προστάτη των απανταχού της γης καταπιεζομένων μουσουλμάνων. Είναι ακόμη ισχυρές οι μνήμες των πολιτικών συγκεντρώσεων του κυβερνώντος Κόμματος Δικαιοσύνης και Αναπτύξεως (Adalet ve Kalkınma Partisi-AKP) στις οποίες ομιλητές και πλήθος σχημάτιζαν με τα τέσσερα δάκτυλα του χεριού τους το σήμα «ράμπια» της Ισλαμικής Αδελφότητας. Τούτων δεδομένων το πραξικόπημα της 3ης Ιουλίου 2013 υπήρξε ανάθεμα για την Τουρκία, και η αντίθεση στο καθεστώς Σίσι μετετράπη σε σημείο αναφοράς της τουρκικής διπλωματίας.

Η ανάμειξη εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής αποτέλεσε μια επιλογή που λειτούργησε συσπειρωτικά στο εσωτερικό, κόστισε όμως ακριβά στο εξωτερικό. Η υποστήριξη της Τουρκίας προς την Ισλαμική Αδελφότητα ενίσχυσε μεν τη δημοφιλία του προέδρου Ερντογάν στο εσωτερικό. Από την άλλη η αναπόφευκτη απομόνωση της Τουρκίας στη Μέση Ανατολή κόστισε πολύ τόσο στην τουρκική οικονομία όσο και στην τουρκική διπλωματία: λόγω των ηγετικών της ψευδαισθήσεων η Τουρκία έμεινε στο περιθώριο σημαντικών εξελίξεων στην Ανατολική Μεσόγειο και στη Μέση Ανατολή. Η επαναπροσέγγιση με τη Σαουδική Αραβία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα δικαιολογήθηκαν και ως απαραίτητες για την ενίσχυση της τουρκικής οικονομίας μέσω της αυξήσεως του διμερούς εμπορίου αλλά και των επενδύσεων στην τουρκική οικονομία. Καθώς οι σχέσεις με την Αίγυπτο επιβαρύνονταν και με τον ανταγωνισμό στη Λιβύη, την Ανατολική Μεσόγειο αλλά και το Κέρατ της Αφρικής η επαναπροσέγγιση ήταν δυσκολότερη. Οι μετά την επίσκεψη Σίσι ανακοινώσεις έδωσαν έμφαση στην αποκατάσταση των διμερών οικονομικών σχέσεων, ωστόσο η εκφρασθείσα διάθεση ευελιξίας για τη διευθέτηση των διαφορών στο μέτωπο της Λιβύης μένει να δοκιμασθεί στην πράξη. Ενδιαφέρον είναι επίσης αν η επίσκεψη Σίσι προοιωνίζεται τη φημολογούμενη μεταστροφή της τουρκικής πολιτικής και έναντι της Συρίας. Εκεί τα πράγματα περιπλέκονται από την κατοχή συριακών εδαφών από την Τουρκία, την παρουσία των σύρων αντικαθεστωτικών στο Ιντλιμπ και βεβαίως την παρουσία εκατομμυρίων σύρων προσφύγων στην Τουρκία.